

Handleiding aanvraag en verantwoording Zwerfafvalvergoeding

Systematiek uitkeren zwerfafvalvergoeding

(inclusief extra jaarplan 2013-2017)

Inhoud

Inleiding	5
1 Verdeelsleutel	6
2 Rolverdeling	6
3 Uitkering zwerfafvalvergoeding	6
4 Aanvraag en verantwoording zwerfafvalvergoeding	7
4.1 Aanvraag zwerfafvalvergoeding	7
4.2 Verantwoording zwerfafvalvergoeding	8
4.3 Toelichting bestedingscategorieën	9
5 Kennisdeling	11
Bijlage 1: Aanvragen nog beschikbare vergoeding 2013-2017	12

Inleiding

Op 27 juni 2012 hebben het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Verpakkende Bedrijfsleven de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 ondertekend. Hierin is vastgelegd dat bedrijven de komende jaren meer verpakkingsmateriaal gaan recyclen en de hele verpakkingsketen verduurzamen.

Een van de afspraken in de Raamovereenkomst is dat jaarlijks 20 miljoen euro ter beschikking wordt gesteld voor extra inzet op de preventie en aanpak van zwerfafval. Dit geld, ofwel de zwerfafvalvergoeding, wordt tien jaar lang in de periode 2013-2022 door producenten van verpakkingen via het Afvalfonds Verpakkingen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de zwerfafvalactiviteiten binnen een bepaalde periode.

1 Verdeelsleutel

De zwerfafvalvergoeding van 20 miljoen euro per jaar wordt verdeeld op basis van het aantal inwoners. Er geldt een gelijk bedrag per inwoner voor alle gemeenten. De peildatum voor het inwoneraantal is 1 januari van het voorgaande jaar. Voor 2018 is de peildatum dus 1 januari 2017.

2 Rolverdeling

Binnen de systematiek van de uitkering van de zwerfafvalvergoeding hebben de volgende partijen een rol:

- Gemeenten: verantwoordelijk voor het uitvoeren van extra zwerfafvalactiviteiten en het indienen van een jaarplan zwerfafval en de daaruit voortkomende verantwoording.
- Stichting NederlandSchoon: verantwoordelijk voor zowel inhoudelijke als beleidsmatige vraagstukken en de beoordeling van gemeentepannen met betrekking tot de uitgaven van de zwerfafvalvergoeding.
- Nedvang: verantwoordelijk voor het proces rondom financiële controle en de uitkering van de zwerfafvalvergoeding.
- Stichting Afvalfonds Verpakkingen: verantwoordelijk voor het uitkeren van de vastgestelde zwerfafvalvergoeding.
- VNG: vertegenwoordiger gemeenten in de Raamovereenkomst Verpakkingen.
- I&M: vertegenwoordiger Rijk in de Raamovereenkomst Verpakkingen.
- LAZ: de Landelijke Aanpak Zwerfafval is een samenwerking van Rijkswaterstaat (voorheen Gemeente Schoon), NVRD en NederlandSchoon om te komen tot een schoon Nederland zonder zwerfafval.

3 Uitkering zwerfafvalvergoeding

Iedere gemeente komt in aanmerking voor een vergoeding voor de extra inzet ter preventie en aanpak van zwerfafval. De gemeente kan deze jaarlijkse zwerfafvalvergoeding aanvragen indien aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- Er is een deelnemersovereenkomst in het kader van de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013 – 2022 afgesloten met Nedvang;
- Er is sprake van extra aanpak van zwerfafval. De reguliere aanpak van zwerfafval wordt niet vergoed;
- Een aanvraag voor de zwerfafvalvergoeding wordt in de vorm van een jaarplan ingediend via WasteTool;
- De verantwoording van de uitgaven wordt tijdig via WasteTool ingediend.

Indien de zwerfafvalvergoeding niet volledig ingezet wordt door de gemeente, zal het resterende bedrag beschikbaar komen voor landelijke zwerfafvalmaatregelen. De uitvoering van deze maatregelen ligt bij de Landelijke Aanpak Zwerfafval (LAZ). Het deel van de zwerfafvalvergoeding dat niet is ingezet in de periode 2013-2017 valt per 1 augustus 2018 vrij naar de LAZ en wordt breed ingezet om gemeenten te ondersteunen bij hun zwerfafvalactiviteiten. Wanneer een gemeente voor 1 augustus 2018 een goedgekeurd jaarplan heeft voor het resterende budget 2013-2017, kan zij de vergoeding zelf inzetten en verantwoorden. De richtlijnen voor dit extra jaarplan 2013-2017 zijn opgenomen in bijlage 1.

Voor de Raamovereenkomst periode 2018-2022 kunnen gemeenten jaarlijks de Zwerfafvalvergoeding aanvragen. Na 3 jaar valt het niet aangevraagde budget vrij aan de LAZ.

Na het 10de en laatste jaar van het beschikbaar stellen van de zwerfafvalvergoeding in 2022 volgens de Raamovereenkomst, dient in het eerste kwartaal van 2023 de finale eindverantwoording ingediend te worden. Het niet bestede budget van alle jaren vervalt aan de Landelijke Aanpak Zwerfafval, wederom om gemeenten centraal te ondersteunen bij de aanpak van zwerfafval.

4 Aanvraag en verantwoording zwerfafvalvergoeding

4.1 Aanvraag zwerfafvalvergoeding

4.1.1 Indienen aanvraag

- De gemeente kan via WasteTool van 1 november tot 1 maart een jaarplan indienen. Het jaarplan bestaat uit een algemene omschrijving van de zwerfafval-aanpak, het verwachte resultaat en een korte omschrijving van de geplande activiteiten. Per activiteit wordt er een bestedingscategorie aan gekoppeld.
- Er zijn 8 bestedingscategorieën voor extra aanpak opgesteld:
 1. Gedragsbeïnvloeding
 2. Participatie/beloning
 3. Slimmere voorzieningen/middelen
 4. Prikkels ter beïnvloeding
 5. Slimmer beheer/opleidingen
 6. Investering in inrichting
 7. Schoon Belonen
 8. Overig

In het jaarplan zwerfafval geeft de gemeente aan op welke van deze categorieën de activiteit hoofdzakelijk gericht is.

- De gemeente kan de vergoeding als voorschot uitgekeerd krijgen als het jaarplan voor 1 maart via WasteTool is ingediend. Plannen na 1 maart komen niet in aanmerking voor een voorschot.
- Het voorschot wordt verstrekt in gelijke delen per kwartaal.
- Vanaf 1 maart kan gedurende de rest van het jaar alsnog een plan worden ingediend. Dit plan wordt beoordeeld en geeft de gemeente duidelijkheid over het wel of niet passen van activiteiten binnen de zwerfafvalvergoeding. De vergoeding wordt dan achteraf na de verantwoording op basis van de eindafrekening uitgekeerd.
- De gemeente kan er voor kiezen geen plan in te dienen en te volstaan met het indienen van alleen een verantwoording. Ook hier wordt dan achteraf na de verantwoording op basis van de eindafrekening de vergoeding uitgekeerd voor de activiteiten die vallen binnen de zwerfafvalvergoeding.

4.1.2 Beoordelen aanvraag

- Een ingediend plan wordt inhoudelijk beoordeeld. Er wordt gekeken of de invulling van de zwerfvalaanpak door de gemeente binnen de kaders van de zwerfafvalvergoeding valt. De activiteiten dienen bij te dragen aan het voorkomen en/of verminderen van zwerfafval in de openbare ruimte.
- Binnen 4 weken na ontvangst verneemt de gemeente of het ingediende jaarplan zwerfafval volledig en juist is en of het inhoudelijk en financieel goedgekeurd kan worden.
- Indien het jaarplan zwerfafval onvolledig of onjuist is, wordt een voorstel tot verbetering gedaan aan de gemeente. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het opnieuw indienen van het aangepaste jaarplan. Als het herziende plan binnen 2 weken wordt ingediend, blijft het recht op een voorschot behouden.

4.1.3 Uitkeren voorschot zwerfafvalvergoeding

- Op basis van een tijdig ingediend en goedgekeurd jaarplan zwerfafval ontvangt de gemeente per kwartaal een kwart van het totaal aangevraagde voorschot. Het voorschot wordt in vier gelijke delen uitgekeerd. Het betaalvoorstel is te zien in WasteTool onder vergoedingen.
- Gemeenten die geen voorschot hebben aangevraagd, ontvangen het daadwerkelijk bestede bedrag, tot een vastgesteld maximum achteraf (zie overzicht maximaal nog beschikbare vergoeding in WasteTool), na goedkeuring van de financiële verantwoording.

4.2 Verantwoording zwerfafvalvergoeding

4.2.1 Indienen verantwoording

- De gemeente kan van 1 januari tot 1 april de verantwoording van zwerfafval activiteiten via WasteTool indienen. De verantwoording heeft betrekking op de uitgevoerde extra aanpak van zwerfafval door de gemeente in het voorgaande jaar.
- De verantwoording bevat een inhoudelijke en een financiële component. Om een beeld te krijgen van de zwerfafvalaanpak wordt gevraagd om een omschrijving van de daadwerkelijke uitgevoerde activiteiten en het effect van de genomen maatregelen. Door het toevoegen van een uitdraai van het grootboek/overzicht uitgaven en 15 facturen uit het te verantwoorden jaar met de hoogste factuurbedragen, kunnen de activiteiten, bestedingen en inzet financieel worden onderbouwd. Ook de eigen inzet dient financieel onderbouwd te worden. Dit kan door opname van de uren in de projectbegroting of opname in het grootboek.
- De gemeente heeft de mogelijkheid af te wijken van het ingediende jaarplan, de uitvoering en activiteiten dienen wel te passen binnen de extra aanpak van zwerfafval.
- De verantwoording van een gemeente (met en zonder een voorschot op de zwerfafvalvergoeding) is alleen geldig als de verantwoording over het voorgaande jaar voor 1 april ingediend is via WasteTool.
- Bij niet, te laat of onvolledig indienen van een verantwoording riskeert de gemeente dat de verantwoording niet in behandeling wordt genomen en de uitbetaling van de zwerfafvalvergoeding voor activiteiten in het betreffende jaar uitblijft.

4.2.2 Beoordelen verantwoording

- De verantwoording van de gemeente wordt in samenwerking door NederlandSchoon en Nedvang beoordeeld.
- Er wordt beoordeeld voor 1 juni:
 - of de activiteiten passen binnen de extra aanpak van zwerfafval;
 - of de financiële onderbouwing van de gemeente aansluit op de 8 bestedingscategorieën.
- De ingediende verantwoording van de gemeente wordt goedgekeurd of afgekeurd, in dat laatste geval ontvangt de gemeente het verzoek tot aanvulling of aanpassing, aangezien de ingediende verantwoording onvolledig of onjuist is.
- De gemeente voegt de gevraagde aanvulling of toelichting uit punt c toe via WasteTool en dient deze nogmaals in voor 1 juli.
- De gemeente hoort voor 1 oktober of de verantwoording juist is en de zwerfafvalvergoeding wordt vastgesteld.
- Indien uit de verantwoording van de gemeente onvoldoende extra aanpak van zwerfafval blijkt of de verantwoording is onvolledig/onjuist kan een uitkering van zwerfafvalvergoeding aan de gemeente uitblijven.

- Bij twijfel over de verantwoording behoudt Nedvang het recht om een controle te laten uitvoeren door een accountant. Om aanspraak te maken op de zwerfafvalvergoeding dient de gemeente hieraan mee te werken.
- De gemeente ontvangt uiterlijk 31 december de eindafrekening. Deze staat in WasteTool. De eindafrekening bevat de definitief vastgestelde zwerfafvalvergoeding van het voorgaande jaar. Eventuele verrekening vindt plaats via de reguliere vergoedingssystematiek.

Aanvullende informatie over het proces van het indienen van de aanvraag zwerfafvalvergoeding en de daaruit voortvloeiende verantwoording is te vinden op www.nederlandschoon.nl en www.kenniswijzerzwerfafval.nl.

4.3 Toelichting bestedingscategorieën

De hoofdgedachte is dat door de extra aanpak minder zwerfafval ontstaat en de omgeving daadwerkelijk schoner blijft. Hiervoor zijn 8 bestedingscategorieën opgesteld. Onder 'extra' aanpak worden zwerfafvalactiviteiten verstaan die buiten de reguliere werkzaamheden vallen. Om in aanmerking te komen voor de zwerfafvalvergoeding moet dan ook sprake zijn van extra inspanningen voor preventie en aanpak van zwerfafval. De inzet van eigen uren (projectmatig van beleid tot uitvoering) komt ook voor vergoeding in aanmerking mits deze inzet betrekking heeft op de extra aanpak van zwerfafval. De inzet voor regulier werk komt niet in aanmerking voor vergoeding. Indien een extra aanpak succesvol blijkt, kan een gemeente deze activiteit structureel oppakken en blijft het recht op de vergoeding behouden. Uitgangspunt in deze is dat de activiteit steeds geëvalueerd wordt en wordt bijgestuurd op basis van de ervaringen.

Voor benutting van de zwerfafvalvergoeding dient de gemeente aan iedere activiteit één van de volgende 8 bestedingscategorieën te koppelen. Voor voorbeelden raadpleeg www.kenniswijzerzwerfafval.nl.

Categorie 1: gedragsbeïnvloeding

- Investeren in lokale uitingen/voorzieningen die gedrag beïnvloeden;
- Zichtbaar schoonmaken;
- Aansluiten bij bestaande communicatie campagnes.

Categorie 2: participatie

- Betrekken van burgers en stakeholders (zoals winkeliers, scholen en sportverenigingen);
- Educatie (onder meer lespakket basisscholen)
- Ondersteunen opschoonactiviteiten, Landelijke Opschoondag, Nieuwjaarsvegen;
- Signaleringsfunctie zwerfafval optimaliseren;

Categorie 3: slimmere voorzieningen/middelen

- Investeren in slimmere afvalbakken;
- Afvalbakken/afvaleilanden voorzien van communicatie;
- Investeren in slimmer veeg- en zuigmaterieel;
- Optimaliseren gedragseffecten huidige voorzieningen (bv met geluid of licht).

Categorie 4: prikkels ter beïnvloeding

- Inzet extra handhavingscapaciteit;
- Beloningsprikkels ter beïnvloeding goed gedrag.

Categorie 5: slimmer beheer/opleidingen

- Invoeren beeld-/resultaatgericht werken (bv CROW-methode);
- Optimaliseren ledigingsmoment afvalbakken;
- Monitoring en kwaliteitsborging;
- Betere afstemming met andere activiteiten in de openbare ruimte;
- Slimmer beheer t.a.v. hotspots (slimmere signalering en maatwerkoplossingen).

Categorie 6: investeren in inrichting opdat zwerfafval wordt voorkomen

- Aanpassingen in de openbare ruimte met het oog op zwerfafvalgevoeligheid en reinigbaarheid.

Categorie 7: Schoon Belonen

- Zwerfafvalactiviteiten van deelnemers van Schoon Belonen bij maatschappelijke organisaties, (basis)scholen en sportverenigingen. De pilot is gericht op het belonen van inzamelacties en het opruimen van kleine plastic flesjes, blikjes en eventueel ander verpakkingsmateriaal.

Categorie 8: overig

5 Kennisdeling

NederlandSchoon stimuleert de kennisuitwisseling om hiermee gemeenten te ondersteunen, te inspireren en te helpen. Een ingediende aanpak, activiteit of jaarplan zwerfafval kan daarom in overleg met de betreffende gemeente door NederlandSchoon worden gebruikt in uitingen, brochures en op de website.

NederlandSchoon heeft voorbeelden van mogelijkheden voor extra aanpak per bestedingscategorie in een lijst opgenomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden in de Kenniswijzer Zwerfafval op www.nederlandschoon.nl.

Meer informatie

Met inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met NederlandSchoon via zwerfafvalvergoeding@nederlandschoon.nl of 070 – 304 2080.

Met vragen over het proces of het gebruik van WasteTool kunt u contact opnemen met uw gemeente adviseur van Nedvang via info@nedvang.nl of 010 – 420 6161.

Bijlage 1: Aanvragen nog beschikbare vergoeding 2013-2017

Algemeen

De Zwerfafvalvergoeding uit de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 ondersteunt gemeenten bij de optimalisering van het zwerfafvalbeleid. Halverwege de looptijd is er nog budget beschikbaar over de periode 2013-2017. Dit budget is in sommige gevallen nog niet aangevraagd, en in andere gevallen reeds overgemaakt naar gemeenten, maar nog niet ingezet. Door het indienen van een extra jaarplan 2013-2017 kan de gemeente alsnog het resterende budget uit deze periode inzetten voor de extra aanpak tegen zwerfafval. Dit plan dient **tussen 1 april en 1 augustus 2018** ingediend te worden via WasteTool. Wanneer de ingediende verantwoording van de zwerfafvalvergoeding 2017 (indienen voor 1 april 2018) is goedgekeurd, is het nog beschikbare budget uit de periode 2013-2017 in te zien in het overzicht zwerfafval in WasteTool. Het resterende bedrag dat overblijft uit de periode 2013-2017 valt na 1 augustus 2018 vrij voor de Landelijke Aanpak Zwerfafval (LAZ), van NederlandSchoon, Rijkswaterstaat en NVRD. Dit budget wordt door de LAZ breed ingezet om gemeenten te ondersteunen bij zwerfafvalactiviteiten.

Indienen extra jaarplan 2013-2017

- Gemeenten die nog zwerfafvalgelden uit 2013 tot en met 2017 hebben die nog niet zijn ingezet/verantwoord, kunnen dit behouden door het indienen van een extra jaarplan 2013-2017, dit is ook van toepassing op reeds uitbetaalde – nog niet ingezette - vergoedingen.
- De gemeente kan via WasteTool van 1 april tot 1 augustus 2018 een extra jaarplan 2013-2017 indienen. Het jaarplan bestaat uit een algemene omschrijving van de zwerfafval-aanpak, het verwachte resultaat, een korte omschrijving van de geplande activiteiten en een begroting.
- Het extra jaarplan 2013-2017 staat los van het reguliere jaarplan en vergoedingssystematiek van 2018 en opvolgende jaren. **Let op:** in 2018 wordt zowel jaarplan 2018 ingediend als het extra jaarplan, dit zijn twee aparte plannen.
- De uitvoering van de opgenomen activiteiten uit het extra jaarplan 2013-2017 vindt plaats in de jaren 2018 en 2019.
- De nog beschikbare vergoeding is na goedkeuring van de verantwoording zwerfafval 2017 (indienen voor 1 april 2018) in te zien in WasteTool onder het overzicht zwerfafval.

Zwerfafval		
Jaar	Jaarplan	Verantwoording
		Overzicht zwerfafval

Beoordelen jaarplan 2013-2017

- Het jaarplan wordt voor 1 december 2018 inhoudelijk beoordeeld. Er wordt gekeken of de invulling van de zwerfafvalaanpak binnen de kaders van de zwerfafvalvergoeding valt en de realisatie en begroting reëel zijn.
- Indien het jaarplan zwerfafval onvolledig of onjuist is, wordt deze ter correctie aangeboden. De gemeente heeft twee weken om een aangepast jaarplan opnieuw in te dienen.

Uitkeren voorschot budget 2013-2017

- Op basis van een tijdig ingediend en goedgekeurd jaarplan zwerfafval 2013-2017 ontvangt de gemeente het aangevraagde budget in één betaling als voorschot uitgekeerd. Het betaalvoorstel is in te zien in WasteTool onder vergoedingen.

- Het voorschot bedraagt maximaal de nog beschikbare vergoeding uit de periode 2013-2017, verrekend met de reeds uitbetaalde – en nog niet verantwoorde – vergoeding eerder als voorschot uitbetaald aan de gemeente.
- Het niet aangevraagde deel van de nog beschikbare vergoeding valt vrij voor de LAZ.
Let op: bij overschrijding begroting komt dit voor eigen rekening van de gemeente.

Verantwoording jaarplan 2013-2017

- De gemeente dient in het eerste kwartaal - 1 januari tot 1 april – 2020 de verantwoording van het extra jaarplan 2013-2017 via WasteTool in. De verantwoording heeft betrekking op de uitgevoerde extra aanpak van zwerfafval door de gemeente volgens het jaarplan in de periode 2018 en 2019.
- De verantwoording bevat een inhoudelijke en een financiële component. Om een beeld te krijgen van de zwerfafvalaanpak wordt gevraagd om een omschrijving van de daadwerkelijke uitgevoerde activiteiten en het effect van de genomen maatregelen. De financiële component wordt gedekt door het toevoegen van een uitdraai van het grootboek/overzicht van de uitgaven, onderbouwd met een upload met kopieën van de hoogste facturen met een dekkingsgraad van 80% van het bestede bedrag.
- De gemeente heeft de mogelijkheid af te wijken van het ingediende jaarplan, de uitvoering en activiteiten dienen wel te passen binnen de extra aanpak van zwerfafval.
- Bij een lagere verantwoording dan het aangevraagde voorschot, wordt het restant budget 2013-2017 teruggevorderd en overgemaakt naar de LAZ.
- Bij een overschrijding van het begrootte bedrag, komen deze kosten voor eigen rekening van de gemeente. Indien de gemeente ruimte heeft, kan een activiteit verschoven worden naar de reguliere verantwoording over 2019 om vanuit de zwerfafvalvergoeding 2019 betaald te worden.
- Bij niet of te laat indienen van de verantwoording wordt de uitbetaling van het aangevraagde budget over 2013-2017 teruggevorderd en overgemaakt naar de LAZ.
- De verantwoording jaarplan 2013-2017 staat los van de reguliere verantwoording en vergoedingssystematiek van 2019, die ook in deze periode (kwartaal 1 2020) plaatsvindt.

Beoordelen verantwoording 2013-2017

- De verantwoording van de gemeente wordt in samenwerking door NederlandSchoon en Nedvang beoordeeld.
- Er wordt beoordeeld voor 1 augustus 2020:
 - of de activiteiten passen binnen de extra aanpak van zwerfafval;
 - of er voldoende financiële onderbouwing is.
- Indien de ingediende verantwoording onvolledig of onjuist is, heeft de gemeente twee weken om de aanvulling of aanpassing door te voeren en de verantwoording opnieuw in te dienen.
- De gemeente hoort voor 1 oktober 2020 of de verantwoording juist is en de zwerfafvalvergoeding 2013-2017 wordt vastgesteld.
- Indien uit de verantwoording van de gemeente onvoldoende extra aanpak van zwerfafval blijkt of de verantwoording is onvolledig/onjuist/te laat kan de uitbetaling van het aangevraagde voorschot over 2013-2017 worden teruggevorderd voor vrijval naar de LAZ.
- Eerder aangevraagde zwerfafvalvergoeding die reeds is overgemaakt naar de gemeente en niet verantwoord is, wordt ook teruggevorderd en valt vrij voor de LAZ.
- Bij een goedgekeurde verantwoording, is de betaling afgewikkeld en wordt de goedkeuring opgenomen in WasteTool.

Voor verdere uitleg over indienen en verantwoorden algemeen, zie handleiding Zwerfafvalvergoeding hoofdstuk 4.